

BUITEN

10^E JAARGANG N^O. 1

ZATERDAG 1 JANUARI 1916.

Foto C. Steenbergh.

DE LIEVE VROUWE-TOREN TE AMERSFOORT, ALS HET GESNEEUWD HEEFT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE LIEVE VROUWE-TOREN TE AMERSFOORT, ALS HET GE-SNEEUWD HEEFT. ILLUSTRATIE,	BLZ. I
TERUG UIT HET RIJK DER DOODEN. UIT HET FRANSCH VAN GASTON LEROUX (I).	2
BESCHRIJVINKJES, DOOR CHR. A. J. VAN DER LINDEN	3
HET HUIS EERDE, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLL. BLZ. 4—7	
DE KEGELCLUB VAN HUSSUM, DOOR E. J. VAN LITH DE JEUDE	BLZ. 5
DE LEEUW, DOOR J. J. HOF, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 8—9
BATAVIA, DOOR ALBERT VOGEL, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 10—11
DE BLAUWE MUUR, UIT HET ENGELSCH VAN RICHARD WASHBURN CHILD (22)	BLZ. 11
EDELWEISS (LEONTOPODIUM ALPINUM). ILLUSTRATIE	12
IN DEN TUIN VAN 'T SERAIL, (GEDICHT), NAAR HET DEENSCH VAN JENS PETER JACOBSEN, DOOR EDWARD B. KOSTER	12
DRUIVENPITTEN-OLIE, DOOR G.	12

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

TERUG UIT HET RIJK DER DOODEN

Uit het Fransch van GASTON LEROUX.

I. DE ROZENGAARDE.

HOOGST voldaan keerde Jacques Munda de la Boissière, gevolgd door zijn caddie die zijn golfclubs droeg, naar het kasteel terug. Toch had hij dien dag niet meege-speeld en kon hij zich moeilijk met eenigen trots op zijn handigheid beroemen, maar wat had hij een succes gehad met zijn nieuwe golfterrein!

't Is waar, om dit stuk land te verkrijgen, had hij niet gearzeld eenige H.A. van 't bosch van Sénart, dat tot 't landgoed behoorde, met den grond gelijk te maken. Drommels, ja, hij trad op, alsof 't landgoed hem toebehoorde, droeg er zorg voor, of hij de werkelijke eigenaar was en bracht verfraaiingen aan, zonder tegen de kosten op te zien.

Even in 't voorbijgaan streelde hij een paar prachtexemplaren van windhonden, kampioen-hardloopers, die door den knecht na gedane oefening naar hun hok teruggebracht werden en ging daarop, jong, gezond en opgewekt als hij was, met één sprong de vestibule door, liep de monumentale trap op, die naar de vertrekken op de eerste verdieping voerde en klopte aan de deur van de toiletkamer, waar „Mevrouw” met haar kamenier bezig was.

„Niet binnen komen, hoor!” riep een jonge, welluidende stem met een voorgewend licht Engelsch accent.

Maar Jacques zei:

„Weet je dat de Saint-Firmin's er waren?”

„Dat kan niet!” antwoordde dadelijk daarop 't zilveren stemmetje. „De oude notaris in eigen persoon?” . . . „En zijn jonge vrouwtje!” . . . vervolgde Jacques. „Je zult zien, Fanny, hoe die mooie Martha veranderd is: ze komen hier vanavond dineeren!”

De mededeeling, dat het eenvoudig notaris-echtpaar aanwezig zou zijn tusschen de gewoonlijk zeer wereldsche gasten der „Rozengarde”, deed de deur dadelijk daarop opengaan.

„Nee, maar hoe is dat mogelijk, darling?” vroeg Fanny, terwijl zij haar man naar zich toe trok.

Fanny, de vrouw van Jacques, was een mooi, lieftalig, bekoorlijk en innemend persoontje, met haar roode haar, en zij zag er op dat oogenblik bijzonder grappig uit met een gouden lok over haar linkeroog en een blik van verbazing in 't rechter, terwijl haar blanke snuitje bovenop 't ranke halsje uit de peignoir opdook.

„O, my dear! my dear!”

Zij was geen Engelsche, maar wilde er graag voor doorgaan en dit gelukte haar vrijwel.

Zij ging op een stoel zitten en verzocht Katherine, die daar-naast in 't kleedkamertje bezig was in de japonnenkast, hen een oogenblik alleen te laten.

't Was een snoezig, werkelijk Engelsch kameniertje, dat daarop op haar lichte schoentjes, met een kort zwart japonnetje, opgevrootlijkt door een wit kanten schortje, de kamer verliet.

Een oogenblik, nadat zij alleen gelaten waren, bleven de beide echtgenooten zwijgen; zij keken elkaar aan en die aanblik scheen hen aangenaam te stemmen.

't Was, wat men noemt, een knap paar, beiden lang en slank en Fanny's figuur was als geschapen voor den tango. Wanneer Jacques, nog steeds op haar verliefd, haar omhelsde, vormden zij een paar om een beeldhouwer te bezielen, die zocht naar een groepje voor een pendule. Zij maakten er voor niemand een geheim van, hoeveel zij van elkaar hielden, vooral in deze schoone omlijsting van „de Rozengarde”, die als voor hen gemaakt scheen.

„Maar door welk spel van 't lot zijn de Saint-Firmin's hier?” vroeg 't jonge vrouwtje.

„Juist!” merkte Jacques glimlachend op, „moet ik hun bezoek aan een spel van 't lot wijten?” Hiermee zinspeelde hij op dat gedeelte van 't golfterrein, waar de architect de moeilijkheden van 't spel bijeengebracht had.

„Martha ontbrak bij geen enkel spel, toen André er nog was”, merkte Fanny op met haar helder, fijn stemmetje.

„Ja, 't waren een paar goede vrienden”, voegde Jacques eraan toe, terwijl hij naar zijn vrouw bleef kijken, die druk in de weer scheen.

„Heeft zij nog over hem gesproken?” . . .

„Met geen enkel woord! Maar nadat die oude kerel, zonder dat ik hem ernaar vroeg, alle veranderingen prees, die ik had aangebracht aan 't kasteel en de bijgebouwen, vond hij de gelegenheid mij te zeggen met zijn jou welbekende lachje: „Als je broer André terug mocht komen, zal hij 't hier niet meer herkennen!”

Bij deze woorden sprong Fanny op.

„Die ongelukkige notaris!” riep ze, en zich ernstig opwindend, alleraardigst om te zien, ging zij door: „O, ze vergaan van jalousie, lieveling! . . . Ik zeg je, dat ze dat allemaal doen, hoor je, in deed. O! wat zou André gelukkig zijn, als hij morgen terug kwam! Met welk een vreugde zou hij ons zien terugkeeren naar de „Reiger”. Natuurlijk zouden we hem zijn kasteel terug geven, dat zouden we stellig doen. 't Zou wel jammer zijn, nietwaar, lieveling? Erg jammer, zeg ik; zoo'n mooi kasteel en zoo goed ingericht . . . maar jij zou zoo blij zijn, je broer weer te zien, hè Jack?”

„Dat zou ik zeker, Fanny”, antwoordde Jacques ernstig.

„Maar je moet verstandig zijn en je verzoenen met het denkbeeld van zijn dood, lieveling!”

Zij zeide dit op een bijna kouden vijandigen toon, die Jacques verbaasde.

„Wat mankeert je”, vroeg hij „en waarom verkondig je een stelling, die je altijd vol afschuw hebt verworpen?”

„Je bent overgevoelig, good fellow”, zei zij dadelijk met een vlelend stemmetje „en zóó hou ik veel van je. . . . Maar is 't mijn schuld, darling, dat je broer in geen vijf jaar iets van zich heeft laten hooren? En toch hield hij veel van zijn kinderen, van die arme kleine Germaine, van dien armen kleinen François, die nu jou, my love, tot lief vadertje en mij tot slecht moedertje hebben! Je houdt veel van je kleine familie, alsof 't je eigen kinderen waren, Jacquot, darling, maar van je eigen kleine vrouwtje hou je niet, anders zou je niet wenschen, dat zij al die mooie dingen moest verlaten, waaraan zij zoo gehecht is, het mooie kasteel, het mooie park, de mooie salons, de mooie badkamers, de mooie toiletkamer. . . .”

Zij pruilde als een kind, stond zachtjes op en liet zich handig op zijn knieën glijden, en had hem reeds half en half betooverd door haar parfum en door de wijze waarop zij haar vingers liet glijden door zijn mooie, dikke krullen.

„Wij zijn nu niet meer arm, Fanny. Zelfs al moesten we de Rozengarde verlaten, dan zou jij toch altijd mooi en gelukkig blijven!”

„Maar ik wil juist op de Rozengarde blijven wonen! En de anderen benijden ons de Rozengarde. . . . 't Is een koninklijk bezit, darling. . . . Wat heb je dien ouden Saint-Firmin geantwoord, toen hij je over de terugkomst van je broer sprak, mannetje?”

„Ik heb hem geantwoord: zeker te zijn, dat als André mij de vreugde bereidde van terug te komen, hij mij zou gelukwenschen met de verbeteringen die ik aan de Rozengarde heb aangebracht en dat hij zich zou verheugen over den voorspoed van zijn fabriek de Reiger”.

„Mooi, flink gezegd, lieveling!” riep zij. „Waarover zou André zich ook te beklagen hebben? Sinds zijn vertrek heb jij aan de zuurstof van thorium 't maximum van licht weten te geven; ik ken niets mooiers dan de Rozengarde en ik ken niets meer praktisch dan de gloeikousjes, merk „de Reiger”, de éénige, heeren en dames, de éénige, die met de zon en de maan kunnen wedijveren — schat! . . .” Zij omhelsde Jacques en troonde hem lachend mee naar 't raam.

Door dit venster, dat gelegen was aan den rechtervleugel, die iets vooruitsprong, had men gelegenheid, den indrukwekkenden statigen vorm van het kasteel in Lodewijk XIV stijl te bewonderen, met zijn muren, versierd met voorstellingen uit de mythologie, leeuwenkoppen en reliëf en marmeren festoenen, die door den tijd onduidelijk geworden waren. Aan de vier hoeken verhieven zich hooge torens, die aan het geheel een onvergelykelijke grootsheid gaven. Aan hun voeten waren de grachten en de steenen bruggen, die naar de stijlvol aangebrachte

grasvelden voerden, naar de fraaie „rozengarde”, naar 't park, naar de boschjes en naar 't uitgestrekte woud, dat reeds de herfsttinten vertoonde en dat wel goud scheen in de ondergaande zon.

„O, lieveling, 't is net of alles van ons hoort! Nooit zal ik er afstand van kunnen doen”.

Jacques omhelsde zijn vrouw.

„Wat ben je toch nog een kind!”

„Ik kan me mezelf niet meer voorstellen in onze kamers van „de Reiger”, vervolgde zij en schudde met haar roode krullen.

„Toch zijn we er gelukkig geweest”, zei Jacques, „en we waren wát blij, dat André er ons gastvrijheid verleende bij onze terugkeer uit Saigon”.

„Maar hoe is 't mogelijk gelukkig te zijn, wanneer men 'n aalmoes ontvangt!” zuchtte zij, terwijl zij verder ging met toilet maken en zenuwachtig de fijne kleedingstukken betastte, die zoozeer haar schoonheid verhoogden.

Hij beknorde haar en bracht haar hun armoede in herinnering. Zij hadden elkaar in Tonkin ontmoet en waren daar getrouwd. Zij was de dochter van een kolonist, wiens zaken slecht stonden. Zij was in vrijheid opgevoed en door de dagelijksche omgang met heel rijke jonge misses had zij een groote behoefte aan weelde gekregen. Hij werd voor even rijk gehouden als zijn broer, maar in werkelijkheid had hij zijn vaderlijk erfdeel opgemaakt door het te steken in caoutchouc-ondernemingen, waarvan hij door zeeschuimers aan de Ivoorkust was beroofd.

Hij was naar Tonkin getrokken met eenige nietswaardige aanbevelingen om een nieuw leven te beginnen, werd er dadelijk verliefd op de knappe Fanny, die hem hart en hand schonk, in de meening, een goed huwelijk te doen.

Hij was zóó dol op haar, dat hij haar bedroog, uit angst haar anders te zullen verliezen. Toen zij achter de waarheid kwam, had zich een heftig tooneel afgespeeld, maar zij waren nu eenmaal getrouwd, de kleine Jacquot was pas geboren en zij waren beiden nog zoo jong! Gelukkig hielden zij genoeg van elkaar, om niet heelemaal aan de toekomst te wanhopen.

Ondertusschen moesten zij toch leven. André, die weduwnaar was geworden en met twee kinderen achterbleef, had geschreven: „kom maar hier met je vrouw, in de fabriek heb ik een plaats voor je, waar je mij van nut kunt zijn.” En zij waren gegaan.

De familie Munda de la Boissière had langen tijd eerlijke magistratspersonen en dappere krijgslieden aan Frankrijk geschonken, maar in deze eeuw, waarin 't zoo moeilijk valt te leven wanneer men geen millioenen bezit, hadden zij niet gearzeld zich aan handel en nijverheid te wijden, wat achteraf beschouwd niets minder eervol is, dan zijn naam te verkoopen in Amerika, en wat zelfs zekerder is, als men niet behoort tot den alleroudsten adel.

André, die tien jaar ouder was dan Jacques, deed een goed eindexamen aan de Polytechnische School en ging dadelijk een eigen fabriek beginnen. Hij had 't geluk een arme uitvinder te ontmoeten, kocht hem 't geheim af van zijn beroemde gloeikous, de gloeikous „de Reiger” en daaraan was 't te danken, dat zijn kapitaaltje steeds meer aanwies, terwijl de uitvinder met zijn gezin bijna van honger omkwam. Toch was André niet slecht, maar zaken zijn zaken.

De groote liefde, die zijn kinderen hem toedroegen, was wel een bewijs, dat hij niet slecht was en hij had ook steeds zijn broer de reddende hand toegestoken.

Overigens was er niets om berouw over te hebben. Jacques wilde zich gaarne nuttig maken en gaf zich met hart en ziel aan de gloeikousjes, zóó zelfs, dat de inkomsten van zes duizend in 't eerste jaar stegen tot twaalf duizend in het tweede. Maar 't derde jaar bleven zij op dit cijfer staan en naar alle waarschijnlijkheid zou 't jonge huishouden nog tal van jaren moeten leven van die armzalige vijftig louis in de maand, als niet een wonderlijke gebeurtenis ieders bestaan in de fabriek en op het kasteel totaal had veranderd.

II.

EEN OVERIJLD VERTREK.

Terwijl zij zich blankette, doorleefde Fanny nog eens weer dien wonderlijken avond na 't eten in de eetzaal van hun woninkje van de „Reiger”.

De beide echtgenooten hadden elkaar in een twistgesprek allerlei bittere verwijten gedaan, toen André hun onaangenaam samenzijn kwam storen.

Hij was doodsbleek.

O, zij herinnerde zich nog de kleinste bijzonderheden, alles, wat er gesproken was, alles, alles.

André was lang, evenals Jacques en maakte gewoonlijk een forschen indruk. Maar dien avond beefde hij en zag er wanhopend uit; 't was om medelijden met hem te krijgen. Toen zij hem in dezen toestand zagen, stonden zij beiden verschrikt op....

„Wat is er?”

„Ik.... ik....”

Eerst kon hij niets meer zeggen, viel wanhopend op een stoel neer, rukte zijn boord los en haalde diep adem.

Toen Jacques zich bezorgd begon te maken, stelde hij hem ten slotte met een gebaar gerust. Neen, hij was niet ziek.

„Maar waar kom je vandaan, wat is je toch overkomen?”

„Er is mij niets overkomen, niets, hoor je, niets.... maar ik moet weg, nu weet je het!”

„Jij weg, toch zeker niet voor lang?”

„Weet ik het? Ik moet op reis!”

„Ga je op reis en waarheen?”....

„Ik moet naar Amerika.... voor zaken, voor zaken”....

„Maar dat is iets zeer gewoons, waarom windt je je daarover zóó op?”

„De gedachte dat ik de Rozengarde en mijn kinderen moet verlaten, 't idée, dat ik Germaine en François moet verlaten, je begrijpt”....

„Wil ik in jouw plaats gaan, als dit tenminste kan?”.... had Jacques gevraagd.

„Neen, neen! Dat gaat niet”, had André zuchtend geantwoord, „dat gaat niet.... ik moet gaan”....

„En waarom neem je de kinderen niet met je mee?”

„Daar heb ik ook al over gedacht, maar op 't oogenblik is dit onmogelijk. 't Kan niet! Neen!.... later.... later zal ik je schrijven of je ze brengt, over een paar maanden....”

„Over 'n paar maanden?”....

„Vraag me niets meer!.... niets meer!.... maar in dien tusschentijd zorg je wel goed voor ze, hè? *Houd veel van ze!*” Hij sloeg zijn armen om Jacques en de beide broers omarmden elkaar innig.

„Ik kan je niets meer zeggen”, vervolgde hij na een oogenblik zwijgen, „dan dat ik vanavond vertrek, dat ik te Parijs den morgentrein voor Bordeaux neem en dat ik jou, Jacques, van nu af aan 't hoofd van mijn zaken stel. Jij bent de patroon, je zult „de Rozengarde” bewonen, jij zult mij in alles vervangen! Hier zijn de papieren, die je volmacht geven, Jacques, en die je deel van de winst bepalen. Alles is geregeld. Ik kom bij den notaris vandaan!”....

„Kom je uit Juvisy?”....

„Ja!”....

Dit werd gezegd op een toon, die elk commentaar overbodig maakte.

(Wordt vervolgd)

BESCHRIJVINKJES.

DE KNOTWILG.

Die laat zich van tijd tot tijd millimeteren, dan verwacht hij zeker een warmen zomer; het valt hem tegen en het volgende jaar laat hij zijn haar weer groeien.

Als het een jaar of vier staat, begint hij het werkelijk mooi te vinden — het is zoo stug niet meer als het eerste jaar, er komt heusch een beetje krul in.

Dan komt de mandenmaker en vraagt aan den houthakker of het haast uit is met die coquetterie — en het is uit.

IN DEN ZOMERTUIN

De goudsbloem: „Oranje boven!”

De geranium: „Leve de S.D.A.P.!”

De zonnebloem: „Wat is dat daar beneden voor drukte, Mevrouw de hofdame?”

De roos: „O, niets bizonders, Majesteit, een betooginkje”.

IN HET BOSCH.

De koekoek: „Koekoek! Koekoek! — Ik zing!”

De karrekiet: „Dat noemt ie zingen, terwijl hij niks anders doet dan zijn eigen naam roepen!.... Karre..karre..kiet..kiet..!”

De specht: „Ha-Ha-Ha-Ha-!!! Ik lach me ziek!”

DE RIJP.

De mist: „Nu zweef ik hier al drie dagen rond tot ieders verveling en nog steeds komt mijn vriend de vorst niet, met wien ik had afgesproken de wereld mooi te maken.”

De vorst: „Hier ben ik; ik heb me genoeg gehaast, maar ik had den zuidwestenwind tegen.”

De mist: „Laten we dan dadelijk beginnen, het loopt al tegen den morgen.”

De boomen: „Het kan mooi zijn, maar het is een koude beweging.”

De vorst: „Ziezoo, Nevel, ik geloof, dat je nu wel kunt gaan — laat de zon maar komen.”

De zon: „Ik vind het bijzonder prachtig, vooral als ik zelf een handje help, maar ik houd niet van die nachtelijke grappen.”

De boomen: „Goddank, we kunnen ons weer vrij bewegen! Wat zat dat tooneelpakje nauw!”

IN DEN VOORJAARSTUIN.

De postelein: „Wat een gedrang hier op dit bed!”

De spinazie: „O, hier zeker niet?”

De groote boonen: „Dat heb je in die kringen, waar ze geen afstanden weten te bewaren.”

De postelein en de spinazie: „Kijk daar die stijve klaassen deftig op een rijtje staan!”

CHR. A. J. VAN DER LINDEN.

BERICHT.

Ingevolge den wensch van vele nieuwe abonné's is alsnog besloten, met de plaatsing van het nieuwe feuilleton reeds nu een aanvang te maken.

Het Sterrenhemel-overzicht zal in het volgend nummer worden opgenomen.

RED.

Sumabell.
Foto C. Steenbergh.

HET HUIS EERDE, VOORZIJDJE.

HET HUIS EERDE.

HET is wel eigenaardig, dat zoovele streken van ons vaderland, die eertijds tot de meest bekende, beruchte of bezochte behoorden, thans ternauwernood de aandacht trekken of een bezoek waardig gekeurd worden. De groote verandering in het verkeerswezen, die in de vorige eeuw heeft plaats gegrepen, verminderde de beteekenis van de waterwegen, waaraan ons land steeds zoo rijk is geweest; niet langer bouwden de aanzienlijken hunne buitenverblijven in de nabijheid van vaarten en rivieren. En automobielen en fietsen komen de ommekeer voltooien, waarbij aan het hooger gelegen landschap de voorkeur gegeven wordt boven de rijke, vruchtbare maar vaak open en eentonige streken, wier vaarten-rijkdom niet langer gemakkelijker bereikbaarheid met zich bracht.

In de tijden, waarvan wij hierboven schrijven, was gemakkelijke bereikbaarheid een noodzakelijke factor voor den roem of bekendheid van een streek. Veel vroeger echter kon 't ook de afgelegenheid zijn, die een streek tot in wijden kring bekend en zij 't dan ook niet beroemd, althans berucht maakte. Want in niet al te gemakkelijk bereikbare en niet al te bevolkte streken alleen kon de beruchte en gevreesde roofridder zijn bedrijf uitoefenen.

Naar zulk een afgelegen streek voeren wij den lezer, als wij bij de in dit en het volgende nummer geplaatste afbeeldingen van het Huis Eerde in 't kort de veelbewogen geschiedenis gaan verhalen van het roofridderslot, dat eertijds verrees op dezelfde plaats, waar thans het in overeenstemming met de veranderde tijden gebouwde achttiende eeuwse kasteel zich uit het water heft. Naar Salland, het land tusschen Zwolle en Coevorden, lang van aansluiting aan het spoorwegverkeer verstoken, doch sinds enkele jaren gemakkelijk bereikbaar met het gemoedelijke treintje, dat „Noord-Ooster-lokaal” heet.

Salland, het al te weinig bekende land langs de Overijselsche Vecht, is rijk aan herinneringen uit een ver verleden. Daar ligt Ane, in de buurt van Gramsbergen, waar in 1227 Otto II, bisschop van Utrecht, met bijna zijn geheele leger omkwam in den strijd tegen Rudolf van Coevorden. Daar vindt men de Agnietenberg, de woonplaats van Thomas à Kempis. En daar verzezen de roofsloten Rechteren, Eerde, Schuilenburg, Voorst, Buchorst, Het Laer, wier adellijke bewoners de leuze huldigden:

Rhuten en roven en is geen schand,
Dat doen de vorsten van het land.

Wel zijn we er sinds dien op vooruitgegaan! Er wordt nu nog maar alleen in 't groot geplunderd en geroofd en niet uit eigen, maar in 's lands belang. En niemand heft meer zoo openhartig de hierbovenstaande leuze aan, maar schuift de schuld op een

ander. Vooruitgang of achteruitgang wat betreft openhartigheid, dat laatste....?

Eerde en Rechteren zijn de eenige nog bestaande der Sallandsche roofsloten 1), maar terwijl van den ouden burcht Rechteren nog een gedeelte en een zwaren toren uit de 13e eeuw dagteekent, is van het oude Eerde niets meer over.

* * *

Eerde, oudtijds Irthe genaamd, maakte aanvankelijk het stamhof uit van een edelen Sakser, die het gebied voerde over de op de gemeene erven of hoeven gevestigde hofhoorige en eigenhoorige lieden, die aan hem zekere opbrengsten leveren en zekere diensten betoonen moesten. In verloop van tijd echter, toen het Christendom in deze streken doordrong, plaatste de hofheer zijn vrije hoeve onder de bescherming van het geestelijk gesticht van Essen en werd zij een vrije heilige hoeve van de abdij van Essen, wier abdis verschillende opbrengsten van den grond en andere met juistheid omschreven voorrechten genoot, terwijl de hofheer overigens geheel zelfstandig en onafhankelijk bleef. In Salland behoorden onder de Essensche abdij behalve Eerde nog twee dusdanige „opperhoven”, namelijk die te Archem en te Olst.

De onafhankelijkheid der Essensche opperhoven in Salland was den Utrechtschen bisschoppen, steeds bedacht op uitbreiding hunner heerschappij, een doorn in het oog, en in 1324 matigt Bisschop Johan van Diest zich de opperheerschappij aan over Eerde en de andere in den omtrek gelegen burchten met hunne goederen. Van dien tijd dagteekent de veete tusschen de Utrechtsche bisschoppen en de Sallandsche edelen. De laatsten maakten zich in hun overmoed bovendien talloze vijanden door hun rooftochten, zoodat de steden Zwolle, Kampen en Deventer (Zwolle werd in 1233 door bisschop Willebrand tot stad verheven, opdat het beter tegen de roofridders bestand zou zijn) zich van harte aan de zijde van de bisschoppen schaarden. De verbittering tegen de edelen steeg, toen in 1324 Zweder van Voorst bijna geheel Zwolle in brand had gestoken. En hoewel de gevreesde burchtheeren het daarbij niet lieten en strooperijen, brandstichtingen en plunderingen aan de orde van den dag bleven, duurde het tot 1361, eer de woedende poorters te wapen snelden, om met kracht aan de geweldnarigen een eind te maken. Voorst werd belegerd, scheen eerst onneembaar, maar werd in het volgend jaar na een beleg van vijftien weken ingenomen en met den grond gelijk gemaakt.

Achttien jaar later trekt Bisschop Florens van Wevelikhoven, na een overeenkomst met de steden Zwolle en Deventer gesloten

1) Huize het Laer, een eenvoudig huis in de nabijheid van Ommen, bestaat ook nog, doch is thans tot familiehôtel ingericht; het behoort met het goed sinds eenige jaren tot de bezittingen van de heeren van Eerde.

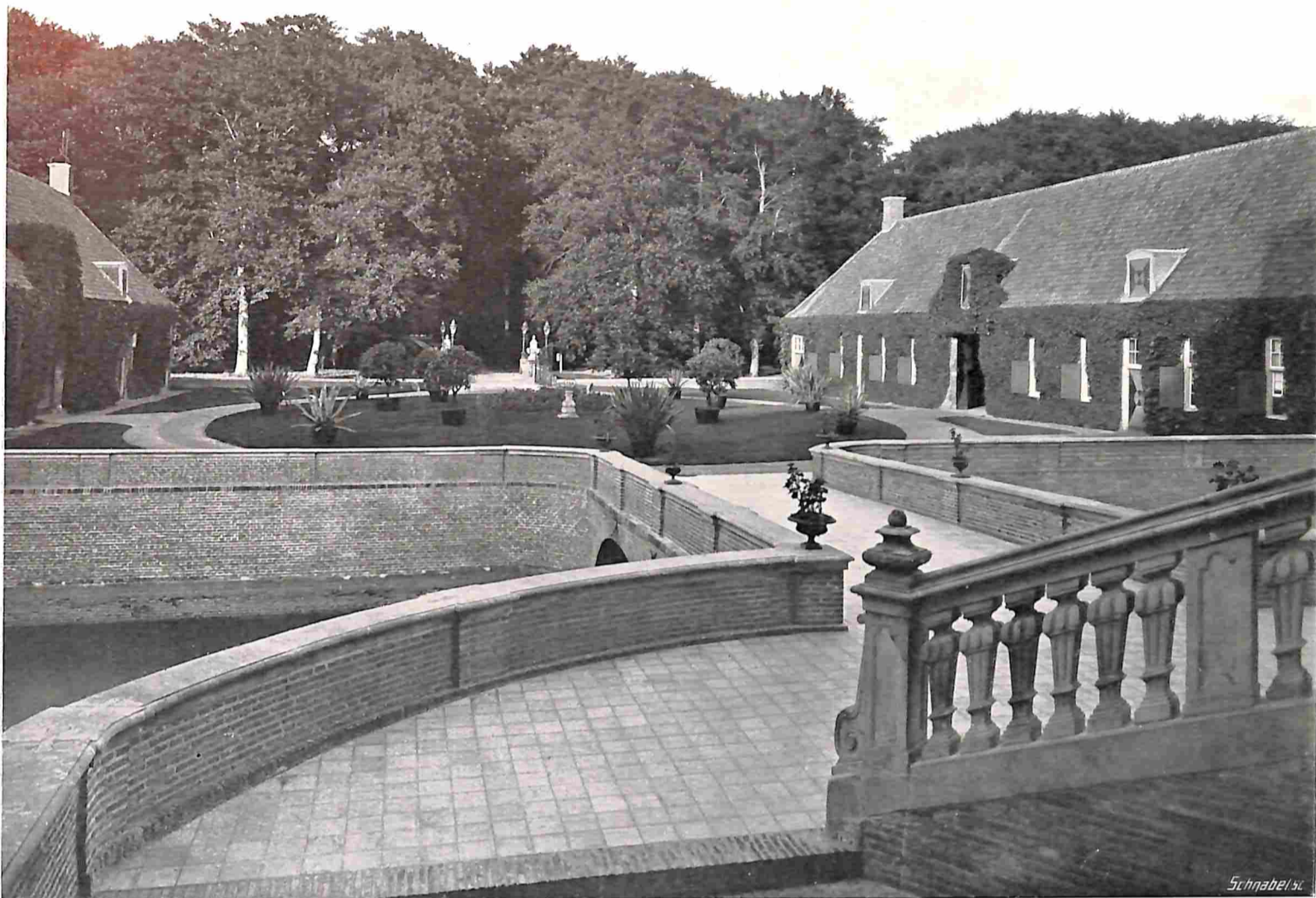

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS EERDE. DE VOORHOF, GEZIEN VAN HET KASTEEL UIT.

en zich van de hulp van de heeren van Egmond en IJsselstein en van den Jonkheer van Arkel verzekerd te hebben, met een van de modernste belegeringswerktuigen voorzien legermacht naar Eerde, waar Ridder Everhard van Essen, de schrik van de streek, als een oppermachtig heer in zijn van steen en hout opgetrokken burcht regeerde. Den 3en Mei 1380 werd het beleg voor het roofofslot geslagen. De belegeraars slaagden er in, het steenen gedeelte van den burcht grootendeels te vernielen, maar het houtwerk hield stand, „want de steenen stietten daar weder af, alsof zij balken geweest waren, wijl de stijlen en balken zoo dik waren als molenstanders en dicht bij elkander stonden”, zoo leest men in de Kroniek van den Utrechtschen Kanunnik Johannes van der Beke. Toch gaven de belegerden, toen bleek dat geen ontzet te wachten was, het reeds na ruim drie weken op. Everhard van Essen werd in genade aangenomen en verzoende zich met den Bisschop, op wiens last echter het Kasteel met den grond werd gelijk gemaakt. Het houtwerk bleek ook thans taai te zijn: men slaagde er niet in, het te sloopen en stak er daarom maar den brand in. Volgens de boven aangehaalde kroniek brandde het een gansche maand lang.

Later is het slot weer opgebouwd, doch in 1521 ten tweeden male met den grond gelijk gemaakt, thans door de Zwollenaren, die zich verbonden hadden met den oorlogszuchtigen Karel van Egmond, Gelderland's Hertog, terwijl de edelen en aanzienlijken van Salland de zijde van den Bisschop van Utrecht hielden. De slotheer, waarschijnlijk Johan van Twickelo, was afwezig en het kasteel werd op de eerste sommatie overgegeven, geplunderd en in brand gestoken.

In den aanvang der zestiende eeuw ging het landgoed van Eerde, dat tot dusverre steeds in het geslacht van Essen was gebleven, over in het geslacht van Twickelo, in 1588 kwam het door aanhuwelijk in het geslacht van Renesse. Als in 1706 freule van Baer, wier moeder een erfdochter van Renesse was, huwt met Baron Johan Werner van Pallandt, Luitenant-Generaal in dienst der Republiek, gaat Eerde over op de Van Pallandt's, in wier geslacht het tot op heden gebleven is.

Deze Johan Werner van Pallandt is de stichter van het tegenwoordige Huis. (Slot volgt). A. L.

DE KEGELCLUB VAN HUSSUM.

DE kegelclub van Hussum floreerde zeer. De kegelclub van Hussum was geboren uit eenige van die heldere momenten, die oudere getrouwde heeren, tuk op een pretje, soms hebben.

Een jaar of tien geleden zaten eenigen van die oudere, getrouwde heeren te zamen in hun stamcafé „de Pruimeboom”

en klaagden elkander hun nood. Ze klaagden over hun te geringe rechten in den huiselijken kring. De één had wat meer, de ander wat minder te zeggen, maar ze waren het erover eens dat ze allen bij elkaar, zooals ze daar zaten, minder in te brengen hadden dan de keukenmeid van wethouder Dorpel. En dat had z'n bezwaren. Die brave, oude heeren waren geen drinkebroers, maar een mensch had z'n behoeften en tot de behoeften van de oude heeren uit Hussum behoorden de middagborrel en het avondbier. De beminnelijke vrouwen der oude heeren hadden een andere meening en dus waren middagborrel zoowel als avondbier afgeschaff. Alleen Zaterdagmiddag en -avond en Zondagmiddag was er na rijp beraad verlot gegeven tot deze onschuldige uitspattingen. De overlevering verhaalt niet of er ook een maximum bij bepaald was; ik vrees van wel.

Op een avond dan, ongeveer tien jaar geleden, zaten eenige van deze in den huwelijksband geknelde oude heeren te zamen en klaagden elkander hun nood.

Ze waren het erover eens geworden, dat ze tenminste eenige malen in de week meer vrijheid moesten hebben om desnoods — en de oude-heeren-oogjes flikkerden op en hun harten klopten sneller bij dit plan —, om desnoods eens, heel stiekum een nachtje naar de naastbij groote stad te kunnen gaan en dan eens, o! heel onschuldigjes, want het waren al-oude heertjes, maar toch heel knusjes te kunnen boemelen.

En zoo piekerend en tobberend zijn ze op dit lumineuze idee gekomen.

Er zou in Hussum een kegelclub worden opgericht. Dit was iets heel natuurlijk, zelfs de strenge keukenmeid-huishoudster van wethouder Dorpel zou moeten toegeven, dat deze lichaamsbeweging niet anders dan heilzaam kon werken op de gestellen der oude heertjes.

Deze kegelclub zou permissie krijgen om na het sluitingsuur der café's in Hussum open te blijven. Dit was ook natuurlijk, want kegelen is een te charmante sport om er ineens, klokke twaalf, mee uit te moeten scheiden. Maar — en dit was het geniale der onderneming — nu zouden de leepe, oude kereltjes deze schikking maken. Het aanvankelijke aantal leden werd verdeeld in drie groepen van vijf en ieder dier groepen zou op z'n beurt de „kegelclub” vormen, terwijl de andere tien heel stilletjes naar de stad trokken per laatsten trein en even stilletjes per allereersten trein retourneerden. De vijf die „de kegelclub” van den avond vormden, moesten dan biertjes drinken en „poedel” of „alle negen” roepen en meer bij het kegelspel gebruikelijke termen, om een laten voorbijganger of den nachtwacht de illusie te geven, dat de kegelclub van Hussum druk aan 't smijten was en dat het er weer geanimeerd toeging.

En zoo floreerde de kegelclub van Hussum zéér.

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS EERDE.

GEZICHT VAN DEN VOORHOF OP DE BRUG OVER DE BUITENGRACHT EN HET BOSCH VOOR HET KASTEEL.

Maar ongeveer een jaar geleden is er met de kegelclub iets ontzettends gebeurd en daarvan wilde ik u verhalen.

In de negen ongestoorde jaren van haar bestaan was het ledenaantal verdubbeld en met die vermeerdering was een zekere jolige nonchalance gepaard gegaan, die de kegelclub ten ondergang gedoemd heeft. De z.g.n. nachtwacht was teruggebracht op drie personen, zoodat de andere zeventwintig geregeld eens, soms tweemaal in de week aan den rol gingen in de stad. Die ongelukkige drie zaten dan te hangen van verveling in de koude, lichte, ongezellige kegelbaan en bedronken zich een beetje en gooiden heel sporadisch een bal en wachtten op den terugkeer der gelukkigen om moe en beroerd naar hun bedden te kunnen gaan.

En hoe het prachtig geheim uitgekomen is, weet niemand met nauwkeurigheid te zeggen.

Misschien is het omdat „de kegelclub van Hussum” een goede bekende was geworden in het steedsche nachtleven, misschien heeft een weggejaagde kellner hen verraden, misschien ook een nachtwacht, die te weinig fooi voor thuisbezorging van een der oude kereltjes gekregen had. Booze tongen beweren, dat wethouder Dorpel de slechte gewoonte had van hardop te droomen en dat zoo de keukenmeid-huishoudster er achter gekomen is....

Ik wil geregeld de catastrophe verhalen, zooals ik haar van één der getuigen vernam.

Het was een koude, sterrenrijke winternacht.

In de lange kegelbaan zaten op een kluitje, Quirijn Stormer, de oude schoolmeester, Amadeus Lint, gepensioneerd kapitein van de infanterie en Bobbe Pierkel, ex-spekslager, toen rentenier. Zij waren „de kegelclub” op dien kouden avond. Ze zaten daar droef, gedrieën en spraken weinig. Ze zaten er verdwaasd en eenzaam als een groepje agenten in een voor koninklijk bezoek ontruimde straat.

Ze spraken niet, ze dommelden een weinig. Een kwartier geleden had Amadeus Lint tot Pierkel gezegd:

— Jouw beurt.

En Pierkel als een dik, vadsig zwijn had zich naar het eind van de kegelbaan geschoven, en nijdig, een bal gesmeten langs het hout.

Quirijn Stormer had toen heesch en zonder eenigen triomf „Poedel” geroepen en dat schalde nog schijnbaar na in de holle ruimte.

Misschien zouden ze alle drie wel in diepen slaap geraakt zijn, zoo als ze daar zaten, weggezakt in hun stoelen, als niet ineens luidruchtig als een wekker de telefoon gebeld had. Ze schrikten van het geluid, niet van het feit, want het was wel meer gebeurd dat één der notabelen-vrouwen, ongerust over de lange afwezigheid van haren echtvriend, eens opbelde om te hooren of haar man daar nog was of soms al onderweg....

En „de wacht” had voor iederen afwezige een ander gepast smoesje klaar.

— Jouw beurt, knikten Bobbe Pierkel en Amadeus Lint tegen den ouden schoolvos en die, gewoon te gehoorzamen, ging langzaam, een verontschuldiging verzinnend, naar de telefoon.

— Hier, de kegelclub....

Aan de andere zijde een schelle vrouwenstem:

— Mag ik Welter even spreken, u spreekt met z'n vrouw.

— O! dat is jammer, hij is net aan 't gooien, misschien kan hij u straks opbellen, fleemde Stormer in den hoorn.

— Nee, dat kan niet, dan worden me kinderen wakker.

Het gesprek was geëindigd en Stormer ging, geniepig glimlachend, bij de andere twee zitten.

— Dat malle wijf van Welter, zei ie vroolijk.

Toen er vijf minuten later weer opgebeld werd, ging Lint, wel een beetje verwonderd, naar het toestel. Ditmaal de vrouw van Ros, die naar manlief vroeg. De oude commandostem van Amadeus Lint riep, dat de heer Ros zich even verwijderd had om een allernoodzakelijkste enz. Mevrouw Ros af.

Hun verwondering werd grooter, steeg tot verbazing en eindelijk tot angst, toen achtereenvolgens alle getrouwde heeren opgebeld waren. De voorraad verontschuldigingen was lang reeds uitgeput, er werden nieuwe verzonnen, sommige fantastisch als een verhaal van Wells, andere onbenullig als bewaarschoolkinderen-uitvluchten.

Bang en klaar-wakker zaten ze nu te veronderstellen wat dit voor complot kon zijn. En terwijl ze daar zaten, ging onheilspellend de onverbiddelijke bel weer.

— Jij, zeiden Amadeus en Stormer tegen dikken Pierkel.

Bobbe Pierkel vloekte, maar 't was z'n beurt, en zoo manhaftig mogelijk riep hij:

— Hier, kegelclub....

— Wie daar? Pierkel? Je spreekt met Trine van wethouder Dorpel. Roep hem eens aan de telefoon.

Er kwamen zweetpareltjes op Bobbe Pierkel's voorhoofd, toen hij zei:

— Die is net aan 't gooien....

— Goed, dan wacht ik even.

Na vijf minuten de vrouwstem:

— Is ie nog niet klaar met gooien?

Straaltjes zweet liepen langs Bobbe Pierkel's voorhoofd en heel benauwd kwam z'n stem:

— Hij is nu juist even naar de, begrijpt u?

En 't stereotype antwoord:

— Goed, dan wacht ik even.

Na vijf minuten weer de vrouwstem:

— Nu zal ie toch wel klaar zijn?

Schnabel's

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS EERDE. „DE KOLK" OP HET LANDGOED TUSSCHEN EERDE EN OMMEN.

En Pierkel keek hulpeloos de anderen aan, die zich nauw verroeren durfden en zei toen, badend in z'n angstzweet:

— Hij... hij... heeft z'n scheen bezeerd en... en... nu kan hij niet... lopen.

— Och, arme, dan kom ik hem effe halen, antwoordde meewarig de stem van Trine, wethouder Dorpel's almachtige meidhuishoudster.

En daar stond Bobbe Pierkel, verstart van angst, ellendig, alleen en streed voor het behoud en bestaan van de kegelclub van Hussum. Hij wist, hij voelde bij intuïtie, dat ie vocht voor een verlorren zaak, dat ze verraaden waren.

— Ik zou niet komen, Trine, en zijn stem klonk bezorgd (terwijl Lint en Stormer elkaar hoopvol toeknikten alsof ze wilden zeggen, dat Pierkel minstens een even groot acteur als varkensslachter had kunnen worden), ik zou niet komen, het is koud 's nachts en je zou ziek worden, we zullen hem direct thuis brengen.

— Ik zal me warm kleeden, ik kom hem halen, hield ze vol.

— Ik zou niet komen, Trine, streed arme Bobbe Pierkel voort, de weg is donker en er loopt 's nachts kwaad volk...

— Dat volk kan moeilijk zoo kwaad zijn als ik vannacht ben; ik ga op weg.

Pats, gesprek was afgeloopen. Bobbe kreunde. In doodsangst zaten de drie nu bij elkaar als menschen op de helling van een vulkaan, wetend dat een uitbarsting moet volgen, en toch geen kans meer ziende om te ontkomen.

— Verdoemde vrouwen, gromde Amadeus Lint en de anderen, ofschoon ook ongetrouwd, stemden daarmee in.

— We moeten, sprak magere Quirijn Stormer haastig, we moeten haar niet binnen laten. Amadeus, jij doet de deur open, op een kiertje en zegt dat ze niet binnen kan komen, dat we allemaal in onze hemdsmouwen zijn en je zegt maar, dat Dorpel direct naar huis is gegaan en wij stellen met z'n tweeën de kegelclub nog eens voor — hierbij glimlachten ze alle drie droef — en daarna sluiten we direct en halen de anderen van het station.

Het plan van het magere schoolvosje scheen goed; het bracht voorloopig redding, meer vroegen ze niet. Ze waren als betrapte schooljongens, die leugen op leugen stapelen om hun gerechte straf te ontkomen. En direct vingen ze hun comédie aan, want ieder oogenblik kon de verwoede Trine aankloppen. Amadeus Lint stond in zijn krijgshaftigste houding bij de deur te wachten. De ex-spekslager en het schoolmeestertje rolden ballen, traptten kegels om, sloegen met bierglazen op tafel, riepen „Poedel" en „Alle negen", zóó, dat een late voorbijganger gemeend zou hebben dat dertig stevige notabelen van Hussum daar hun te veel aan mannekracht bij het kegelspel verspilden. Soms scheen het kort, soms eindeloos lang te duren, naarmate zij een ontkenning vreesden of wenschten, maar eindelijk: een nijldige klop aan de deur.

Pierkel en Stormer acteerden met verdubbelde woede en Lint maakte héél voorzichtig de deur een weinig open en wilde wat zeggen.

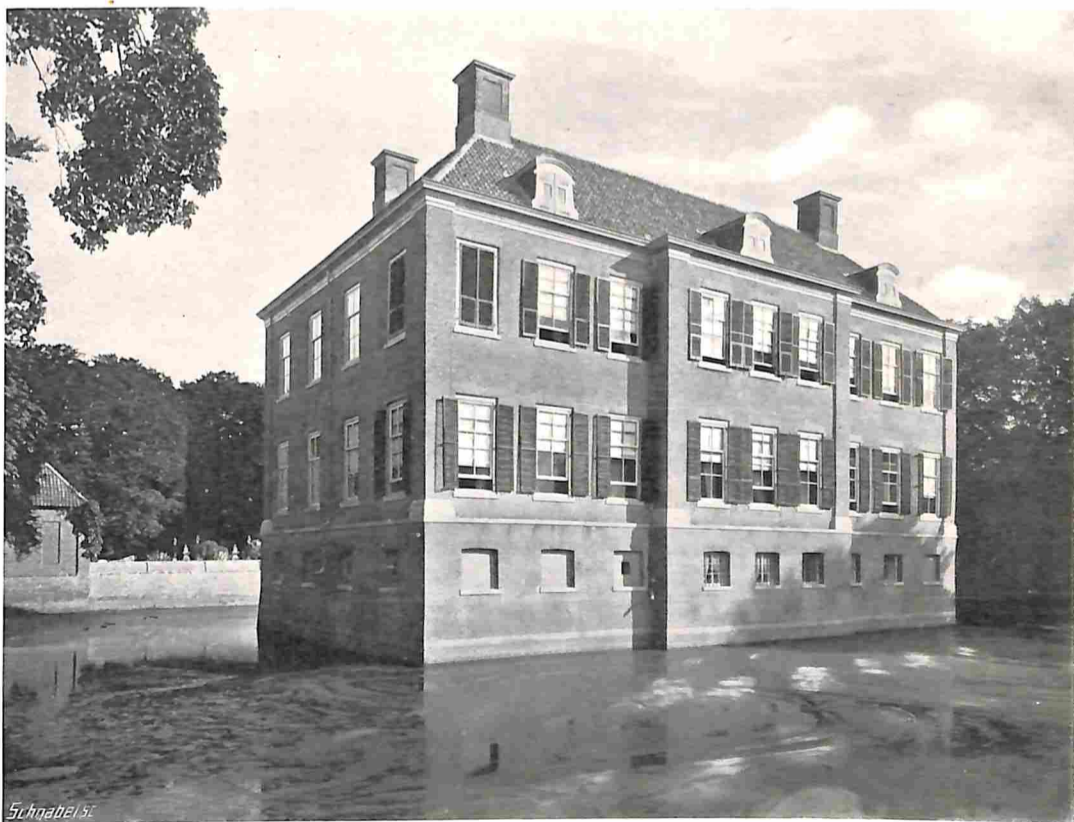
Hij wilde wat zeggen, maar de woorden stokten hem in de keel en hij werd eenvoudig omver gelopen door de schare van vrouwen, die na elkander getelefoneerd hadden om hare mannen. Ze stonden ineens midden in de kegelbaan, een verzameling, een keur van Hussum's vrouwen, zooals geen naaikrans ze in jaren bij elkander had gezien.

Pierkel en Stormer hadden niets gezien, hadden niet durven kijken, totdat de harde stem van Trine klonk boven hun lawaai uit:

— Schei es uit, zijn jullie twee gekken om zoo'n spektakel te maken.

Toen waren ze op stoelen in elkander gezakt. En er werd niets gevraagd, de vrouwen wisten schijnbaar alles, ze werden als drie kleine snotneuzen naar huis gejaagd en „the merry wives of Hussum" begaven zich op weg naar het station.

En terwijl dit alles zich afspeelde, boemelden de oude heertjes door de stad. Terwijl er over hun levenslot beslist werd, rolden zij onbezorgd en vroolijk door het steedsche nachtleven heen. Sommigen zaten in Duitsche kneipen mateloos vele glazen van het heerlijkste bier te drinken en zochten geen andere genoegens; anderen waren jonger van harte gebleven en dronken duur pepermintwater met dames van twijfelachtigen leeftijd en niet twijfelachtig allooi. En terwijl Dorpel's Trine de fiolen van haren toorn

Schnabel's

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS EERDE. ACHTERZIJDE.

uitgoot over de onfortuinlijke nachtwacht, zat hijzelf in een lokaliteit met veel electrisch licht en veel pluche en keek eenigszins lodderig naar een bejaard malloot in een baby-jurk dat op z'n knie plaats had genomen.

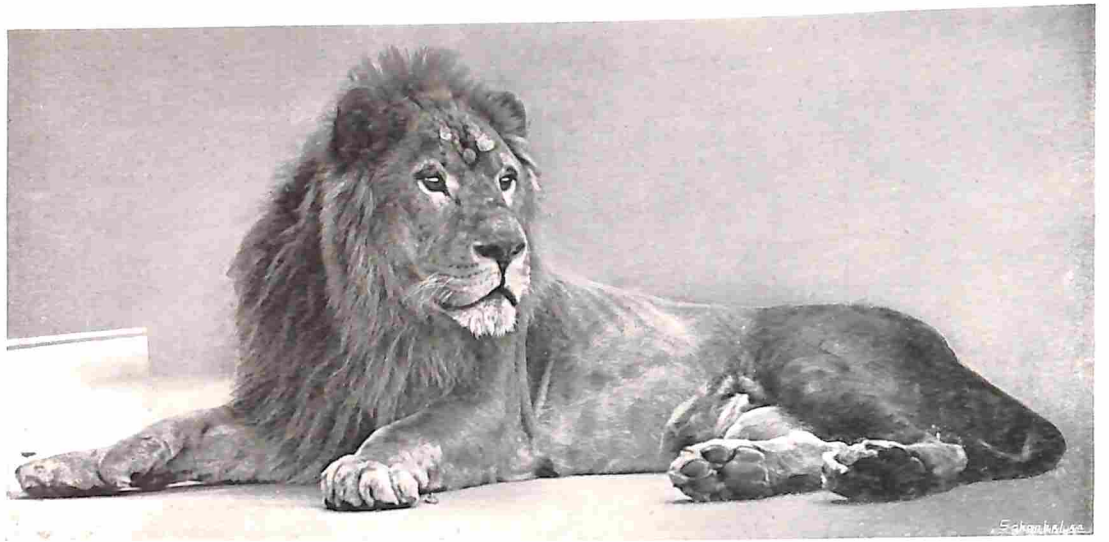
En nu spoedt zich de historie van Hussum's kegelclub snel ten einde. Geen pen vermag te beschrijven, geen menschelijke verbeeldingskracht is in staat zich voor te stellen de slotscène, die zich in het eerste ochtendgrauwen heeft afgespeeld aan Hussum's perron. De ondeugende mannetjes, die, met moeite door conducteurs en controleurs gewekt, een beetje dronken nog en een beetje katterig het koude perron af kwamen tollebeenen en die bij den uitgang recht in de armen van hunne vrouwen liepen.

Iedere getrouwde vrouw kan zich voorstellen wat ze in zoo'n geval gezegd zou hebben, en iedere getrouwde man zal, hoop ik, rillen, wanneer hij zich de emoties van de betrachte zondaars voorstelt. Alleen wethouder Dorpel heeft een litteken, dat we vóór dien dag nooit bij hem opgemerkt hebben....

E. J. VAN LIDTH DE JEUDE.

DE LEEUW.

ONGETWIJFELD is er geen enkel dier, dat door de eeuwen heen op den mensch zulk een geweldigen indruk van kracht, fierheid, moed en vastberadenheid heeft gemaakt als de leeuw. En inderdaad is de ruige intelligente kop met de fonkelende oogen, het slanke lenige lichaam en de majestueuse, van kracht getuigende houding wel in staat indruk te maken op het gemoed van den voor natuurindrukken ontvankelijken mensch. In zijn fantaserijk brein werden aan dien eersten indruk allerlei hoog-idealebegrippen toegevoegd en de koninklijke gestalte van het dier omgeven met een aureool van koninklijke eigenschappen. Zoo werd de leeuw gepromoveerd tot den „koning der dieren”, verheven boven alles

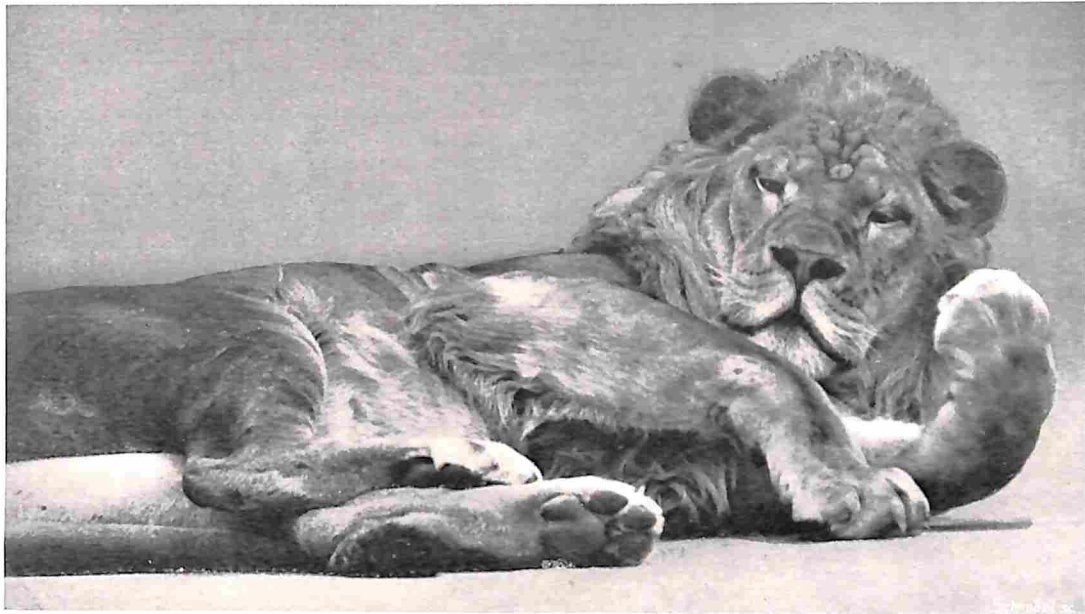

AFRIKAANSCH LEEUW.

wat zich daarop, in of boven de aarde — behalve den mensch — voortbewoog.

Onze aan kritiek zoo rijke tijd heeft echter ook die koninklijke waardigheid van vorst *Felis leo* niet onaangetast gelaten en de tegenwoordige wetenschap, voorgelicht onder de strenge leiding van experimenteel onderzoek, waardoor in den laatsten tijd reeds zoo menig natuurhistorisch feit naar het rijk der sprookjes werd verwezen, heeft het predicaat „koninklijk” in dien zin niet kunnen handhaven. Niemand minder dan de bekende Afrikareiziger

C. G. Schillings zegt daaromtrent b.v. „Sedert oude tijden wordt de Leeuw met een nimbus omgeven, die hem tot koning der dieren bestempeld heeft. Ik deel het inzicht van ervaren waarnemers, dat deze eertitel veel meer aan den Afrikaanschen olifant toekomt”. En Dr. Wilhelm Haacke, de bekende schrijver van het mooie prachtplatenwerk: „Das Thierleben der Erde”, gaat zelfs zoover met te zeggen: „degrootste der Afrikaansche katten, die ook nog tegenwoordig als de koning der dieren wordt aangeduid,

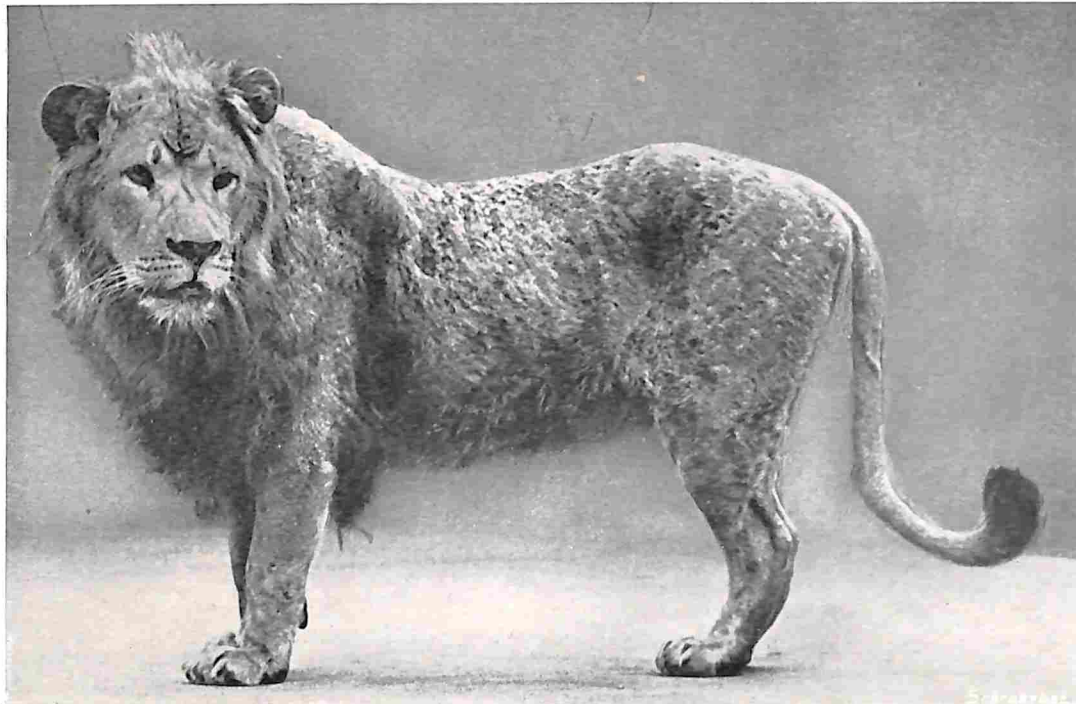

DOLCE FAR NIENTE.

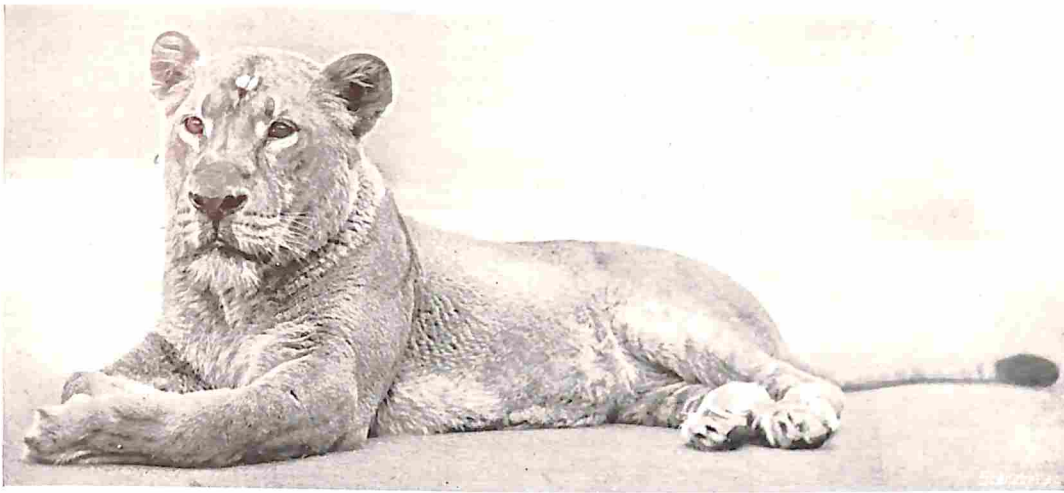
verdient deze benaming in geen deele: hij is noch zonder vrees, noch grootmoedig, eerder moet hij laf en gemeen genoemd worden”. Voor het geval men mocht meenen dat deze laatste karakterteekening te zwart geschetst is, zal men daaruit toch stellig moeten concluderen, dat de aloude traditie niet meer gehandhaafd kan worden.

Vooreerst heeft de gestalte van den Leeuw in de wildernis in de meeste gevallen niet die prachtige „koninklijke houding”, die wij uit afbeeldingen zoo dikwijls als de meest karakteristieke meenen te moeten aannemen. Volgens vele ooggetuigen, die de dieren in volle vrijheid hebben waargenomen, wordt de kop bijna nooit hoog gedragen, maar steeds eenigszins hangend. Loopen zij op een sukkeldrafje dan „slaan hun buiken van de eene naar de andere zijde”.

zegt majoor *Stevenson-Hamilton*, en maken daardoor een hoogst onbevalligen indruk. „Alleen wanneer op een gegeven moment hun aandacht plotseling sterk op een zeker punt geconcentreerd wordt, worden zij een en al kloekheid en energie”. Daarbij komt nog, dat vele leeuwen in de wildernis geen of slechts weinig manen bezitten. Het schijnt wel, dat zich die manen in dierentuinen juist in grootere mate ontwikkelen, waardoor het beeld dat wij op die wijze van den „Koning der Wildernis” verkrijgen, een geheel ander wordt, dan de werkelijkheid

AZIATISCHE LEEUW.

AFRIKAANSCH LEEUWIN.

als zoodanig vermag aan te bieden. Vroeger meende men, dat leeuwen met en zonder manen tot bepaalde afzonderlijke soorten gebracht moesten worden, maar uit tal van onderzoekingen is ten duidelijkste gebleken dat dit niet het geval is. Zelfs het geval van „den manenloos leeuw van Goedsjerat” is gebleken niet op zuiver wetenschappelijken grondslag te staan, omdat het exemplaar uit het

Britsche museum, waarnaar dezesoort werd gekarakteriseerd, een onvolwassen individu moet zijn geweest. Ofschoon het manenvraagstuk nog lang niet ten volle is opgelost weet men er thans toch wel zooveel van, dat men in het ontbreken of het aanwezig zijn van manen geen vaststaand kenmerk, waarnaar men aparte soorten of rassen zou onderscheiden, mag zien. Misschien houdt de aanwezigheid van manen verband met de meerdere of mindere schaarschte aan wild, terwijl ook

het klimaat er wellicht van invloed op zal kunnen zijn. Dat de mindere lengte der manen van de leeuwen in sommige streken door oorzaak zou kunnen vinden in het voorkomen van veel doornstruiken, waardoor de manen als 't ware afgetrokken zouden worden, zooals wel eens is beweerd, is niet juist. Dieren met lange zwarte manen, die zich geheel tot onder het lichaam voortzetten, zijn in de wildernis zeldzaam, zegt *Selous*. In de laatste dertig jaar, dat hij zich met de studie er van heeft bezig gehouden, heeft hij geen vel van een leeuw gezien, waarvan de buik met dicht lang haar bezet was, zooals men dat bij exemplaren in gevangenschap staat zoo vaak aantreft.

Voor een leeuw 3 jaar oud is, krijgt hij geen manen. Dan, als het dier geschikt is geworden om zich te planten, beginnen de manen te groeien, tot zij in het zesde jaar, als de leeuw volwassen is, hun grootste lengte hebben bereikt.

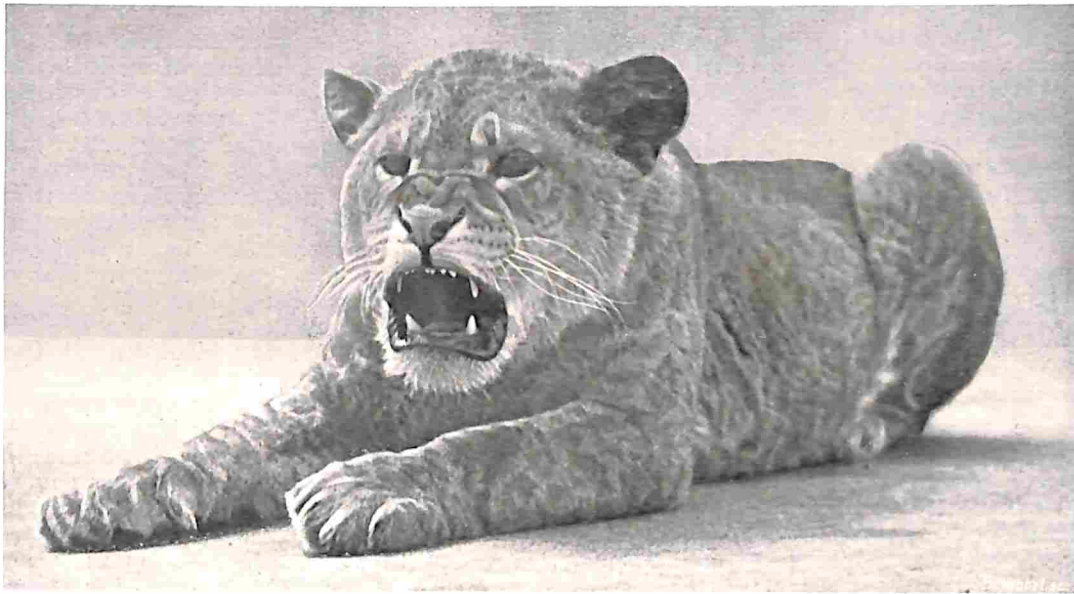
De verschillende individuen van leeuwen verschillen nog al in grootte. Een flinke volwassen leeuw bezit een lengte van ruim 2 M., terwijl de hoogte ruim 1 M. bedraagt. De leeuwinnen zijn doorgaans 2½ à 3 d.M. lager. De staartlengte bedraagt bij flinke groote exemplaren zoo'n decimeter of 9. De pluim aan het uiteinde is bij de leeuwen groter dan bij de leeuwinnen. Bij den leeuw schijnt het staartuiteinde uit te loopen in een hoornachtig uitwas, dat als 't ware midden in de pluim verborgen ligt en waarvan de beteekenis tot dusverre niet recht duidelijk is. Oudtijds fantaseerde men, dat de leeuw zichzelf daarmee kastijde om daardoor in grooter woede te geraken.

Het familieleven der leeuwen schijnt

vrij gezellig te zijn. In den regel blijven mannetje en wijfje voor hun geheele leven bijeen en wordt de scheiding eerst door den dood van een van beide voltrokken. Gewoonlijk krijgt het wijfje een drietal jongen, die het met groote liefde en zorg groot brengt. Den eersten tijd brengen de jongen in een of ander laag boschje of tusschen het riet door. Als zij wat groter geworden zijn, komen zij zoo nu en dan ook eens naar buiten en zoodra zij sterk genoeg zijn vergezellen zij de moeder op de jacht. Deze onderwijst hen daarbij, op welke wijze de prooi moet worden aangevallen en afgemaakt. Langzamerhand gaan zij zelve jacht op wild maken, daarbij steeds ondersteund door de moeder, zoodat deze direct hulp kan bieden, zoodra het noodig is. Vóór een leeuw een jaar oud is gaat hij in geen geval zelfstandig op de jacht en ook dan nog

schijnt hij de hulp van zijn ouders nog niet geheel te kunnen ontberen. Majoor *Stevenson-Hamilton* zegt, dat de leeuw zich minstens 18 maanden met haar jongen bemoeit. Waar men nooit heeft opgemerkt, dat leeuwinnen zich bezighielden met jongen in verschillende leeftijd volgt daaruit wel, dat de leeuwinnen in den wilden staat niet elk jaar jongen krijgen, zooals dat in gevangenschap staat wel geschiedt. Practisch kan zeker worden aangenomen — de draagtijd van 108 dagen daarbij in aanmerking nemende — dat een leeuw niet meer dan om de twee jaren jongen krijgt. Waar er bovendien van de drie jongen ook nog dikwijls een of twee sterven vóór zij volwassen worden (aan het tanden krijgen of andere kinderziekten, zegt *Stevenson-Hamilton*), vermeerderd het getal leeuwen niet erg.

Het blijkt dus dat leeuwen zich betrekkelijk langzaam voortplanten en dan nog weinig talrijk. Daarin zal wel de oorzaak gezocht moeten worden van de eigenaardigheid, dat het aantal leeuwen zich niet zoo sterk uitbreidt als de wildrijckdom van een bepaalde streek dat zou toelaten.

JONGE LEEUWIN.

LEEUEW, JUUST ONTWAAKT.

Prof. Marshall wist dit feit niet te verklaren en hij schreef het toe aan een nog onbekende natuurwet, maar men kan thans stellig wel met het oog op de vele feiten, door *Stevenson-Hamilton* in zijn mooie werk „Animal life in Afrika” (William Heinemann, Londen) aangehaald, aannemen, dat die natuurwet in de langzame en weinig talrijke voortplanting moet worden gezocht.

(Slot volgt.)

J. J. HOF.

Overneming verboden.

BATAVIA.

DE haven van Batavia, Tandjong Priok, is ontstaan ten gevolge van den vooruitgang in de scheepvaart. Vroeger moest geland worden aan de reede, zooals thans nog te Semarang, doch de regering heeft in den zak getast en een zeer ruime haven van 1000 M. lang, 500 voet breed en 28 voet diep aangelegd, terwijl groote ijzeren hangers de vrachten van ontelbare zeeboorten kunnen bevatten en een spoortrein passagiers en goederen naar Batavia vervoert.

Het oude Batavia draagt een onmiskenbaar Oud-Hollandsch stempel; de huizen van meerdere verdiepingen, de openbare gebouwen, als b.v. : stadhuis en gerechtshof, de poorten, de tot grachten gesystematiseerde rivier, de bruggetjes, de eigenaardige straatjes, dat alles herinnert u aan Oud-Hollandsche bouwwijze en Oud-Hollandsche behoeften.

Indrukwekkend is het niet, al valt hier en daar wel eenig stadsschoon waar te nemen. Het geheel is te vervallen en vooral te veel ontwricht om sterk aan te spreken.

Natuurlijk zijn er wel interessante plekjes, die vooral uit een historisch oogpunt bezienswaardig zijn, doch tot een tweede of derde bezoek lokt deze verzameling van wrakkige pakhuizen en verwaarloosde kantoorgebouwen niet.

Zooals men weet, is het vooral de Gouverneur-Generaal Daendels geweest, die, door zijne stichting van de sociëteit „de Harmonie” in het tegenwoordig Noordwijk, de trek der kolonisten van de ongezonde benedenstad naar „boven” heeft bevorderd om tevens een meer riant woonkwartier te verkrijgen. En thans leven nog slechts Chineezers en Inlanders in de oude stad, terwijl de Europeanen er alleen hunne kantoren en stapel-magazijnen hebben.

De in elkander overgaande wijken Weltevreden, Rijswijk en Noordwijk zijn thans de woonplaatsen van alle kolonisten geworden. Om het zeer groote „Koningsplein” en het fraaivierkante „Waterlooplein” loopen de straten en lanen van „Weltevreden”, waarlangs de villatjes en de regeringsgebouwen vriendelijk en rustig elkander opvolgen.

Aan het „Waterlooplein” staat het Departement van Algemeen

Bestuur, waarvóór het standbeeld van Coen, de ruime, zeker niet smakelooze sociëteit „Concordia” met haar terras en ontspanningstuin, de woningen van tal van officieren en iets uitwaarts, het slanke, sierlijke Rooms-Katholieke kerkje.

Het „Koningsplein” wordt omgeven door de prachtige paleizen der rijken, het Residentengebouw en last not least, het museum voor kunsten en wetenschappen. Dit laatste bevat eene zeer bijzondere verzameling van oudheden uit den vóór-Mohammedaanschen tijd, een merkwaardig penning-kabinet, eene ethnographische verzameling en eene bijeenvoeging van vele Oostersche schatten, die onze regering heeft buit gemaakt gedurende de corlogen tegen de Inlandsche vorsten. Ware dit alles met smaak en oordeel en in eene ruime localiteit gerangschikt, dit museum zou superieur zijn aan alles wat ik op dit gebied in Engelsch-Indië mocht aanschouwen; doch helaas, alles is hoogst onvoldoende gecatalogiseerd, het is op en door elkander gepropt, een echte warboel, waarin eene bekwame, leidende hand en veel grootere regeringssteun dringend noodzakelijk zijn.

Noordwijk en Rijswijk, die beiden aan grachten gebouwd zijn vormen het gebied van de Europeesche luxe-toko's en van de restaurants.

In Rijswijk, de zogenaamde „Fransche buurt”, treft men 3 of 4 Fransche „coiffeurs” en „cordonniers” en die zullen wel de oorzaak zijn van dit uitheemsch predicaat. In Noordwijk staan de reeds genoemde sociëteit „de Harmonie”, het paleis van den Gouverneur-Generaal, de restaurants Rikkers, Tersteegh, Stam- en -Weyns en vele groote toko's, benevens eenige der voor- naamste hôtels.

Tegen zes uur in den avond, vooral op feestdagen, vertoont zich daar de beau-monde in equipages en auto's, doet hier en daar inkoop en komt genieten van een der kleine orchestjes die bij afwisseling de aandacht vragen. Dan zijn de terrasjes voor die restaurants dicht bezet met lichtgetinte Bataviasche schoonen, wordt er gebabbeld, geflirt en gelachen. Om acht uur begeeft men zich aan tafel, de inwoners in hunne eigene woning, de vreemdeling in een der werkelijk zeer goede hôtels.

Die Bataviasche hôtels mogen er zijn. Zij kunnen wedijveren met de besten in Engelsch-Indië, China of Japan en bovendien zijn ze veel billijker. Het Hôtel des Indes bijvoorbeeld, dat onder de krachtige leiding van den heer Gantvoort zich zoo heeft geperfectioneerd, biedt den meest veeleischenden bezoeker het noodige comfort.

Gelegen aan een drukken, opgewekten verkeersweg naar de oude stad, omsluit het aan drie zijden een prachtig gazon waarop in het midden een reusachtige lichtwortelboom.

Voor zeven of acht gulden per dag bekomt men een groote zit- en dito slaapkamer, eene waranda, badgelegenheid en eigen bediening met uitstekende voeding.

Een ruime koelgehouden eetzaal vereenigt de gasten op gezette tijden, meestal onder de tonen van een aardig strijkje; lees- en schrijfkamers zijn ter beschikking en eene zorgvuldig onderhouden stalhouderij en auto-garage voorzien in de behoeften van hen die uit „toeren” wenschen te gaan. Het „Hôtel de Nederlanden” en het „Java-hôtel” doen al niet veel onder voor het „hôtel des Indes”, zoodat de traveller niet behoeft te vreezen voor slechte huisvesting.

Toch is Batavia mijns inziens lang niet de aangenaamste stad van Indië. Hoe sierlijk van aanleg ook en hoe wel voorzien van alles wat het materiele betreft, is het met dat al „opgeprikt”, ònecht. Ieder is hier een halve centimeter meer of minder dan zijn buurman; een mislukt den Haag, waar dikwijls op niets of op zeer weinig gebaseerde „pose” heerscht. De hartelijke gastvrijheid en de prettig aandoende natuurlijkheid die in Soerabaja voor- al, doch feitelijk in heel Indië bestaat, mist men te Batavia. Hier is alles deftig-doend, gewichtig-doend, en hoog-doend om het enkele guldensverschil in maandelijksch tractement of om een nietig rangverschil. En aangezien het aantal intellectueelen uit den aard van het beperkt aantal Europeanen bescheiden is, kan deze dikdoenerij niet anders dan hinderlijk zijn.

Batavia is een muziekstad. Er is een zeer goed geoeffend orchest onder leiding van den heer Gerards, dat, gegeven de geringe

BATAVIA.

GROBAK, EEN ECHT JAVAANSCH VERVOERMIDDEL, WAARIN DE REIZIGER VRIJWEL LANGUIT KAN LIGGEN SLAPEN EN WAARVAN EUROPEANEN ZICH OOK VAAK BEDIENEN.

hulpmiddelen waarover het beschikt en de weinige steun die het ontvangt, wonderen verricht.

In Batavia verschijnen drie dagbladen „de Javabode”, „het Bataviasche Nieuwsblad” en „het Nieuws van den Dag van Nederlandsch-Indië”. „De Javabode” is het regeeringsorgaan, „het Bataviasche Nieuwsblad” meer voor den kleinen man en „Het Nieuws”, een oppositie-courant.

Het is niet weinig vermakelijk de „vriendelijkheden” te lezen, welke die dagbladen aan elkanders adres of aan in ongenade gevallen richten, terwijl het op schandaal beluste publiek wtertandt.

Een zeer nuttige arbeid verricht de „Vereeniging tot bevordering van het Vreemdelingenverkeer”. De zeven of acht jaar die het werkzaam is, hebben eene enorme uitbreiding van bezoek ten gevolge gehad. Hierdoor deed zich in geheel Indië de behoefte gevoelen om meerdere en betere hôtels, waardoor ieder gebaat wordt en onze schoone koloniën meer en meer door de geheele beschaafde wereld gekend worden.

Men weet dat zich te Batavia eene „Pasteur-inrichting” bevindt, waar steeds honderden uit de geheele Archipel behandeld worden. Ik zeg honderden, want men kan zich geene voorstelling maken van het kwaad dat door eene onvoldoende contrôle op de honden gesticht wordt. De „gladdakkers” die door de Inlanders als onreine dieren aan hun lot worden overgelaten en leven van vuil en afval, worden vaak met hondsdelheid geslagen en verbreiden deze vreeselijke ziekte onrustbarend. Wel worden de regeeringsbepalingen langzamerhand strenger, doch de bedroevende resultaten wijzen nog steeds op een veelvuldig voorkomen van deze afschuwelijke kwaal.

De groote Pasteur heeft zijne uitvinding bekend gemaakt op voorwaarde dat ieder gratis zou worden behandeld. Dit geschiedt natuurlijk en dus ook in Nederlandsch-Indië zal zijn naam tot in het verre nageslacht gezegend blijven.

De school voor Indische medici, de gymnasia, de muziekschool en het groot aantal wetenschappelijke en kunstzinnige genootschappen duiden op een ernstig streven van regeering en particulieren naar kennis en vooruitgang.

Overneming verboden.

ALBERT VOGEL.

DE BLAUWE MUUR.

Uit het Engelsch van

(22) RICHARD WASHBURN CHILD

(Geautoriseerde vertaling)

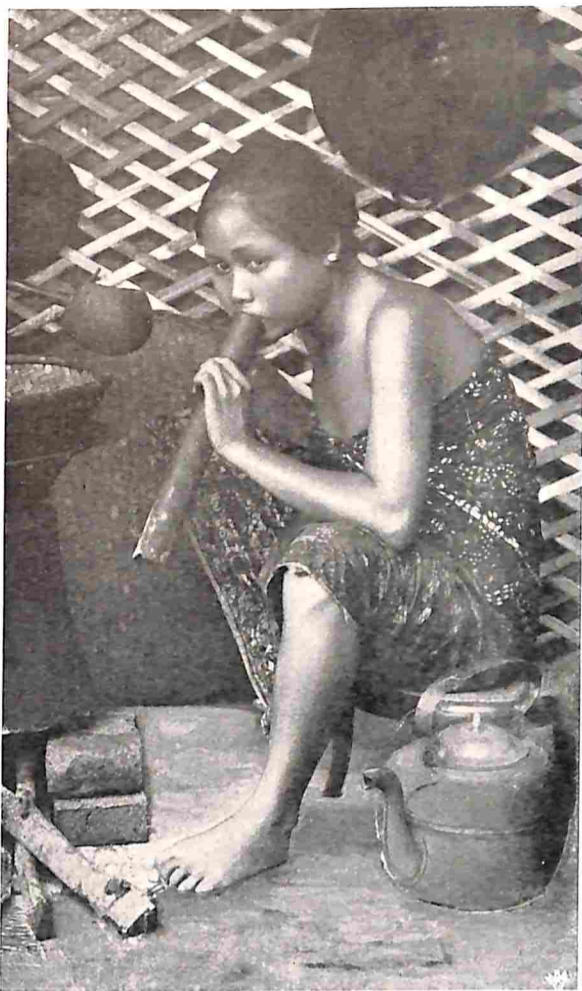
VIERDE BOEK.

IV. HET VERBERGEN DER WAARHEID.

Ik nam het kind uit zijn armen en zag hem naar het bed gaan en voorover op zijn gezicht vallen, en zijn oogen bedekken als iemand die het schelle daglicht niet verdragen kan. Zoo het Lot ooit een duivelsstreek had uitgehaald en een eerlijk, oprecht man gestraft, dan deed het dit nu! Ik durfde niets tegen hem te zeggen, ja, ik durfde me zelfs niet bewegen. Ik legde het tevreden-gapende kind op mijn schoot, en bleef zitten tot iedere spier in mijn lichaam verstijfd was.

Eenmaal werd er op de deur geklopt. De Rechter verroerde zich niet, en dus deed ik de deur op een kier open en beduidde de menschen om heen te gaan. Ik ging weer zitten, en keek naar het licht dat van roze overging tot hel daglicht, en daarna een pad van warm zomerzonlicht vormde op het kleed en zoo langs den muur afgleed tot het viel op een kom met water die op den grond stond, en waarvan de weerschijs op de zoldering danste.

Verscheidene malen hoorde ik den Rechter zich bewegen, doch ik wist niet dat hij was opgestaan vóór ik opkeek, en hem voor mij zag staan, met wanhopige oogen naar het kind starend.

BATAVIA.
KEUKENMEISJE, HET VUUR AANBLAZENDE.

Hij wees met zijn langen wijsvinger op het kleine ding.

„Juliana”, zei hij.

„U is krankzinnig, meneer”, riep ik uit. „Neen”, zei hij. „Mijn vrouw! Het móét, om haar geluk te redden. Ja! Om haar leven te redden!”

„Om haar te redden?” zeide ik hem na.

„Ja, een leugen”, fluisterde hij bitter. „Zij heeft het kind in verscheidene weken niet gezien”.

„Ja, zij zou het nooit merken”, riep ik uit, nu ziend waar hij heen wilde. „Dat is zoo, meneer. Niemand zou het merken. Zij leken toch al zooveel op mekaar. Maar u —! U zult het nooit kunnen vergeten”.

„Dat weet ik”, zeide hij. „Maar haar geluk staat hier tegenover het mijne en ik heb besloten. Geen sterveling zal dit ooit te weten komen. In zooverre ben ik veilig. Chalmers zal nooit terugkomen. En al deed hij dit, dan zou hij het nóg niet weten. En dus —”

„Maar het bloed”, zei ik, bevend bij deze gedachte. „Hoe moet dat?”

„God helpe ons!” antwoordde hij wanhopig. „Hoe kan ik dat zeggen? Maar er gebeure wat er wil, ik heb besloten! Dat kind is van nu af aan Juliana! Geef haar mij!”

Hij nam het kind weder in zijn armen en drukte het dicht tegen zich aan, alsof het een brandnetel was die men moedig moest aanvatten om de steken van de duizenden weerhaakjes te ontgaan.

„Wat ben je?” fluisterde hij tot de nieuwe Juliana. „Wat zal er later uit je worden? Wat is je geboorterecht?”

Ik herinner me die woorden, die hij zeide met die half-gebroken stem, nóg heel goed; ze deden vragen, die nóg niet beantwoord zijn! En toch schonk ik er

op dat oogenblik weinig aandacht aan, want de oude lust in het kwade, die Welstoke me geleerd had, kwam weer in me boven. Ik kon niet naar den Rechter kijken, wiens jeugd plotseling van hem afgevallen was, en wiens stem en gezicht tien jaar ouder, en wiens oogen zachter waren geworden, door het verdriet en de liefde en opoffering van één uur, zonder mij van hem af te wenden. Waarom? Omdat een stem uit het graf mij toefluisterde te bewijzen dat het goede of kwade van een ziel niet eindigt met den dood.

„Zei ik je niet, dat ieder huis z'n kruis heeft?” zeide de stem. „Na vannacht heb je den Rechter heelemaal in je macht. Wacht je tijd eenvoudig af, m'n kind. Wij vrouwen zullen per slot krijgen wat ons toekomt”.

„Neem me niet kwalijk, meneer”, zeide ik luid. „Er hing een

BATAVIA.
DE VERBINDINGSWEG TUSSCHEN HET OUDE BATAVIA (BENEDENSTAD) EN DE BOVENSTAD, TER HOOGTE VAN HET „HOTEL DES INDES”.

medaillon om den hals van het kind. Zou het niet goed zijn, dat er af te nemen? Er staat een naam in, die vergeten moet worden".

Hij keek me dankbaar aan terwijl hij met zijn lange, door de rook zwart geworden vingers, aan het dingetje peuterde, en ik beefde van verlangen om het veilig en wel in mijn handen te hebben. Het was het eenige dat over was om de waarheid te kunnen bewijzen. Ik geloof dat ik er mijn armen zelfs naar uitstreekte, toen er op de deur geklopt werd.

„Jullie moeten toch wat eten”, zeide een stem. „Jullie arme, moede stakkers!”

De Rechter sprong op, legde het kettinkje met het medaillon op de vensterbank. Ik zag het het hellinkje afglijden; de zonnelinden waren ver genoeg op om het door te laten. Het was verdwenen! Hij slaakte een kreet, doch het volgend oogenblik was de deur reeds geopend, en de familie Danforth trad naar binnen.

„Wel, Colfax”, zeide de oude advocaat, „je bent toch maar een boffer. Iedereen heeft het er veilig en wel afgebracht, en er is een oud, leelijk huis tot den grond afgebrand, terwijl een flinke verzekering de schade dekt. Nu je je nieuwe aanstelling hebt, en de stad gaat verlaten, vergemakkelijkt het de zaak natuurlijk voor je, omdat je nu alles niet hoeft te verkoopen”.

„Stil toch!” zei zijn dochter.

„De warme koffie is op dit oogenblik van meer gewicht. Neem u de baby maar mee naar beneden. We hebben melk en zuigflesschen laten halen. Kijk, John, dat is de baby. Je hadt haar nog niet gezien. Had ik geen gelijk? Is ze geen dot?”

„Mijn God!” riep de Rechter uit.

„Wat is er?” zeiden ze.

„Ik moet wel erg moe zijn”, antwoordde hij. „De geestelijke spanning is ook zoo groot geweest. 't Is alweer over”.

Toen wij beneden waren, gingen wij een oogenblik naar de portiek, en stonden zóó, dat de menschen ons vanachter de wilde wingerd niet konden zien. Het was nog heel druk op straat van nieuwsgierige menschen, en er was een groot, zwart gat bij de olmen, die geschroeid waren en welker takken er slap over afhingen — een gat, gevuld met asch, alles wat er over was van het huis. Mannen waren bezig in dit gat te spuiten met een slang, en telkens als zij het water op een andere plek deden neerkomen, hoorde men een luid gesis, en ging er een dikke rookzuil op. De een of ander had den strooien hoed van den rechter op een seringenstruik gehangen, waar hij voor ieders oog hing te bungelen. Doch de Rechter richtte zich op, en klemde de tanden op elkaar, terwijl hij naar dit tooneel stond te kijken, en toen wist ik, dat hij zich niet weer aan zijn verdriet zou overgeven, doch wat hij begonnen was, zou doorzetten tot het einde.

Even daarna voelde ik zijn vingers aan mijn mouw.

„Ik zal even zien weg te komen, om het medaillon te halen”, fluisterde hij. „Begrijp je? Ik kom direct terug. Zeg ze dat ik onmiddellijk terug ben”.

Hij ging om het huis heen, en ik naar de vestibule.

„Rechter Colfax komt zoo dadelijk terug”, legde ik uit.

„O, heel goed”, zeide juffrouw Danforth. „We zullen op hem wachten”.

„Waar zei je dat hij heenging?” vroeg de oude advocaat.

Ik schudde het hoofd en nam de baby op mijn anderen arm. Het volgende oogenblik hoorde ik zijn stem in de portiek.

„Margaret!” riep hij.

Ik ging naar buiten.

Zijn gezicht was weer een en al zenuwen. Zijn vingers beefden terwijl hij het kind van mij aannam.

„Ga jij 's kijken!” fluisterde hij, „ik kan het nergens vinden”.

Dit was de kans waarop ik gehoopt had. Ik ging. Het gras onder het raam was erg lang en warrig; de menschen op straat keken naar me en ik durfde niet op mijn knieën te gaan liggen uit vrees, dat mij goed bedoelde, maar onwelkome hulp zou verleend worden bij het zoeken. Maar toch ging ik met mijn teenen over iederen duimbreed grond onder het raam. Ik liep eerst een eindje voort, en kwam dan weer terug. Eindelijk beurde de keukenmeid van de Danforths de zonnelinden een eindje op, en zei:

„Wat doe je daar toch? Kom nou maar binnen. Het eten voor 't kind staat hier al klaa”.

Wat kon ik hier tegen inbrengen? Wat kon ik anders doen dan gaan? Er zat niets anders op. Maar de Rechter had het medaillon niet gevonden en ik evenmin.

Maar de rechter had nog wel andere zorgen, dat verzeker ik u. Hij was bang dat de tijding van den brand zijn vrouw op een verkeerde manier zou bereiken, en daarom telegrafeerde hij haar. Zij antwoordde dat zij thuis kwam. Het telegram luidde: „De brand is niets, nu ik maar weet dat jullie allemaal gered bent”.

„Zal zij het ooit te weten komen?” fluisterde hij, op het lachende kind met zijn rood klein mondje neerkijkend. „Zal ze het ooit te weten komen? Ik heb dit om haar gedaan. God, zeg me dat ik goed gehandeld heb!”

„Wees u daar maar gerust op, meneer”, zei ik tegen hem. „Wees u maar niet bang. Er is niemand in de heele wereld, die zou kunnen oververtellen wat er gisterennacht gebeurd is. Na al de weken dat uw vrouw is weggevoerd, is er niemand dan u en ik, die zou kunnen zeggen dat dit kind niet —”

„Juliana is”, zeide hij, fluisterend.

„Juist, meneer”, zei ik.

Ik had gelijk; wat het hem kostte, ik weet het niet. Maar de leugen, die hij in naam der liefde volhield, werd niet ontdekt door de magere vrouw, wier eenige schoonheid lag in het licht harer oogen. De jaren die ze nog leefde — ik bedoel den tijd, dat we allemaal naar deze stad verhuisden, nadat de Rechter zijn nieuwe betrekking hier aanvaard had — waren heel gelukkig voor haar. Een toewijding als de Rechter haar gaf, ziet men niet vaak; en even zeldzaam was de schoonheid en liefalligheid van het meisje, dat opgroeide en haar „moeder” noemde.

(Wordt vervolgd).

In den tuin van 't Serail.

Naar het Deensch van Jens Peter Jacobsen.

Rozen neigen hun hoofden,
zwaar

Van geur en dauw,
En pijnen wieg'len zoo stil en mat
In luchten lauw.

Bronnen went'len hun zilver
zwaar

In rust en droom,
Minaretten steken ten hemel op
Hun spitsen vroom.
De halve maan drijft zoo effen
voort

Langs 't effene blauw,
En kust der rozen en leliën schaar,
Aller bloemen dauw,
In den tuin van 't Serail,
In den tuin van 't Serail.
1870 EDWARD B. KOSTER.

DRUIVENPIT-TEN-OLIE.

Alle plantaardige vetten worden in Duitschland gebruikt om in het thans heerschende gebrek aan olie te voorzien en daardoor krijgen de olieslagerijen ginds voortaan zaad te verwerken, dat zij nimmer te voren onder hare persen zagen. Zoo herinnert men zich, dat de druivenpitjes, volgens de handboeken voor den wijnbouw, van 16 tot 18% olie bevatten.

Voorheen is men nimmer tot loonend oliegevin uit druivenzaad gekomen. De droesem uit de wijnkuipen werd verwerkt tot een slecht wijntje, men stookte er brandewijn uit of bestemde hem tot veevoeder.

Waar handen genoeg zijn wordt thans, bij de buitengewoon hooge olieprijsen, aanbevolen om de druivenpitjes uit den droesem te verzamelen, om ze gedroogd af te leveren aan de olieslagerij. Door drogen en zeven of door bijeengaren van den kuitbodem bij uitspoelen kan het zaad van de druivenschillen worden gescheiden.

Het winnen van druivenpitten-olie volgt het gewone proces van zaadpersen; vermaling en verwerking tot een warme brij gaat het persen vooraf. Versche olie uit druivenzaad is groenachtig geel, doch wordt aan het licht blootgesteld spoedig bruin. Ze is bijna reukloos en aangenaam van smaak, zoodat ze niet enkel om te branden, doch ook voor keukengebruik geschikt is. G.

EDELWEISS (*LEONTOPODIUM ALPINUM*).

„Der Berge Zauberblume” wordt echter ook hier te lande tegenwoordig vrij veel gekweekt. Hun, die dit plantje, waarvan de cultuur niet zoo lastig is, als men vaak denkt, zelf willen kweeken, zij aangeraden, nog deze maand de zaden te bestellen en uit te zaaien. Gaarne geven wij over de behandeling desgevraagd nadere inlichtingen.